

1. Слабкий, в методичному відношенні, викладацький склад, погане володіння знаннями досвіду національно-визвольної війни.

2. Слабка загальноосвітня підготовка курсантів (80-85% – з нижчою освітою).

3. Небажання осіб, які закінчили військові академії, йти до військових навчальних закладів через відсутність перспектив та достатніх стимулів.

4. Слабка співпраця військових шкіл та військових частин.

5. Недостатнє матеріально-технічне забезпечення військових шкіл [6, с. 76].

Враховуючи всі недоліки, з особливою увагою та старанністю організувалася робота у військових навчальних закладах щодо ліквідації хиб та покращення навчальної роботи.

Список використаних джерел:

1. Луцков В. Н. Методы обучения советских воинов. (Военно-педагогические очерки.) – М.: Воениздат, 1970. – 176 с.

2. Умнов К. Новейшие методы преподавания в связи с опытом применения их в военно-учебных заведениях. – М.: Государственное военное изд-во, 1925. – 40 с.

3. Петровский Д. Военная школа в годі революції (1917-1924 гг.). – М., 1924. – 264 с.

4. Итоги и современные задачи работы военных школ. Тезисы доклада по 2-му Всесоюзному съезду военно-учебных заведений. – М.: УВУЗ ГУ РККА, 1929.

5. Одесское краснознаменное. Краткий исторический очерк. – Одесса, 1960. – 115 с.

6. Каменев А. И. История подготовки офицерских кадров в СССР (1917–1984 гг.). – Новосибирск: НВВПУ, 1991. – 261 с.

Штань О.О.

аспірант,

*Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка*

ОХТИРСЬКИЙ СВЯТО-ТРОЇЦЬКИЙ ЧОЛОВІЧИЙ МОНАСТИР ЯК ОСЕРЕДОК ДИТЯЧОГО ВИХОВАННЯ У 1920-1930 РР.

«Охтирський Троїцький монастир, після Святогорського, перший за красою свого розташування. В чотирьох верстах від м. Охтирка на північ стоїть гора, кругла, мов курінь, покрита зеленню, як вікової свіжий дуб. При підшві її в'ється Ворскла і обтікає її майже кругом. На цій-то скелі

недавно відновлений монастир, один з найдавніших в Україні». Так писав в 1852 році Харківський архієпископ Філарет Гумілевський в своїй книзі «Історико-статистичний опис Харківської єпархії».

По дорозі із м. Охтирка, в сторону с. Чернеччина на місцевості є пагорб зарослий лісом який височить над місцевістю приблизно на 100-150 м. Його вершина являє горизонтальну площу діаметром 500-600 метрів, на якому по периметру споруджена висока в 4-5 метрів цегляна огорожа, що з'єднує шість оборонних веж і дзвіницю. (З літопису відомо, що в липні 1709 року з цього дзвіниці цар Петро I спостерігав за рухом російських військ на Полтавську битву). Огорожа мала двоє воріт: одні парадні, інші господарські. Всередині огорожі розташовані: в центрі – велика церква а ближче до огорожі 8 кам'яних будинків в яких розміщувалися келії необхідні для монастиря і служби. Біля підніжжя гори (в сторону с. Чернеччина) і по сторонам алеї ведучої з парадних воріт розташовувалося житло і господарські будинки а потім ферми: свинарник, корівник, конюшня та малий сад [3, с. 6].

Половину підніжжя пагорба огинає р. Ворскла а третю його частину займає затока цієї ж річки. Таким чином водний кордон захищає її з трьох сторін. Як розповідав зав. Дитячим містечком – М. Л. Довгополюк, в літописі монастиря записано і намальовано що в середні століття існував з'єднувальний канал між кінцем затоки і самою річкою, що створювало круговий водний кордон по всьому периметру пагорба і служив оборонною спорудою від ворожих нападів.

В1787 р за указом Катерини II монастир був закритий. Але жителі навколишніх місць не переставали проявляти благоговіння до руїн святої обителі; чудова гора не переставала звертати на себе погляди благочестивих сердець. Нарешті сум по спорожній обителі виріс до рішучого наміру звернутися до уряду про відновлення. В 1842 році був даний дозвіл на відновлення монастиря. Його настоятелем був призначений духівник святитель Мелетій Харківський ієромонах Сергій, зведений в сан ігумена. Тоді в ньому проживало близько півтори сотні ченців і послушників. Однак внаслідок жовтневого перевороту 1917 року монастир був знову закритий [4].

Жовтнева соціалістична революція 1917 року внесла корінні зміни в економічну обстановку Охтирського чоловічого Свято-Троїцького монастиря. На підставі виданих радянською владою декретів, місцеві органи радянської влади застосовували заходи до націоналізації раніше належавших монастирю земель, садів, пасовищ, їх інвентарю, ферм, майстерень, тощо. За задумом органів влади, вирішено було на цій економічній базі організувати комуну, щось середнє між радгоспом і колгоспом де б існувала добровільна праця, рівноправний розподіл і виконання обов'язків перед державою.

В установленому порядку були підібрані необхідні керівні кадри в центрі і з трьох колоній, які почали приймати и комуни бажаючих селян, демобілізованих червоноармійців, колишніх ченців. Звичайно, робочої сили не вистачало. Постало питання про організацію дитячої комуни з числа безпритульних підлітків, які могли б попрацювати на деяких ділянках колективного господарства під керівництвом дорослих.

Активна допомога місцевих органів влади, міліції і народної освіти дозволили отримати з Харкова і підібрати на місця кілька сот безпритульних підлітків. З великими труднощами вирішувалися питання забезпечення дітей одягом, їжею, постільними речами а також організації їх навчання і продуктивної праці. Особливо важко було взимку, коли значна кількість дітей через відсутність одягу, взуття та головних уборів змушені були сидіти в приміщеннях. Вищезазначені труднощі і незадовільне харчування змушували частину вихованців повернутися до колишнього, безпритульного життя і з настанням тепла вони тікали з комуни [3, с. 8].

Більшість хлопців, незважаючи на труднощі продовжували працювати на полях, доглядати за тваринами, підтримувати санітарні вимоги в майстернях, на кухні. У вільний час комунари відпочивали, ходили в ліс під керівництвом вихователів-наставників. Деякі купалися в річці а деякі ловили рибу.

При цьому в ряді будинків (№ 1, 7, 8, 3) продовжували жити монахи і їх послушники які з ненавистю дивилися на комунарів і навіть норовили здійснити фізичний вплив на неугодних дітей шляхом тримання за вухо, волосся або побиття палицею. У відповідь комунари проявляли неповагу до монахів, особливо до тих, які кривдили дітей. Вони всіляко дражнили ченців, вигукували нецензурні слова, смикали рясю, зривали головні убори. Все це змушувало ченців ходити групами. Обурені монахи-старці проклинали безбожників і систематично зверталися до місцевих органів влади з проханням позбавити від «диявольської» присутності невіруючих в монастирі, які паплюжать культ релігії.

У такій ситуації, коли на території монастиря знаходяться дві ворогуючі групи неможливо проводити виховну роботу. Охтирський робочий комітет ознайомившись зі скаргами і сигналами вирішив створити комісію з авторитетних представників різних відомств для перевірки створеної обстановки і доповіді на найближчому засіданні.

До складу комісії був включений педагог Матвій Лукич Довгополюк а також представники міліції, народної освіти, які на початку 1923 року перевірили стан в монастирі і комуні і підготували необхідні аналітичні дані про те, що монастир заважає здійснювати заходи спрямовані на трудове виховання великої кількості безпритульних дітей. Двовладдя і ворожа ненависть між ченцями і молодими комунарами могло привести

до злочинної розправи. В цей час в комуні налічувалося понад 300 дітей-підлітків у віці 10-15 і більше років, більшість яких спостерігаючи за ситуацією не виявляли бажання організовано вчитися і працює що згубно відбивалося на загальній дисципліні.

Комісія уважно розібравшись в обставинці і прийшла до висновку що подальше спільне існування двох ворожих таборів на території монастиря не терпимо. Пропозиція комісії полягала в тому щоб німеччинців переселити в Охтирський будинок престарілих (богодільню) на утримання держави, більш здорових ченців використовувати на господарських роботах в комуні або ж відпустити за їхнім бажанням. Комісія рекомендувала закріпити всю територію монастиря за дітьми, реорганізувати комуну в дитяче містечко з більш суворою структурою і дисципліною [2, с. 7].

Охтирське дитяче містечко проіснувало з 1922 по 1937 роки, потім під час другої світової війни на території монастиря розміщувалися військові казарми. Незабаром після війни все ще вцілілі будівлі були розібрані людьми на цеглу для власних потреб. У 1970 роки тут було влаштовано заводом Промзв'язок полігон для випробування антен. У 1990 роки він перестав функціонувати, але зберігає поки що за собою землю в центрі гори, обгороджену цегляною стіною. Сучасне відновлення розпочалося від травня 2002 року і завершилося у 2012 році. Було відновлено храм, трапезну, келії, побудовано готель для паломників.

Отже, Охтирський Свято-Троїцький монастир заснований більше 350-ти років тому. Монастир двічі пережив перерву у своєму існуванні, але також тричі довелося відновлювати його роботу. За час своєї роботи монастир виконав важливу соціально-педагогічну місію: виховання з педагогічно занедбаних, безпритульних підлітків справжніх громадян своєї країни, надавши їх прихисток, знання, уміння та професію для їхнього подальшого життя.

Список використаних джерел:

1. Близнюк А. М. Охтирське дитяче містечко / А. Близнюк, В. Голубченко. – Суми: ТОВ Видавничо-поліграфічне підприємство «Фабрика друку», 2014. – 68 с.
2. Колот . Дитмістечко над Ворсклою / Є. Колот // Прапор перемоги. – 1985. – 13 с.
3. Микитюк І. Золоте дитинство / І. Микитюк // Архів Охтирського краєзнавчого музею Сумської області. – 3. № 1. – 120 с.
4. Охтирський Свято-троїцький чоловічий монастир [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ahtyr.org/ru/history> (Дата звернення : 05.09.2017). – Назва з екрана.